

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

I. Concilium Arelatense primum, congregatum ex provinciis Occidentis, ad Silvestrum Papam retulit de iis quæ in synodo gesta fuerant; non tamen ut eorum confirmationem petat, sed ut eorum illi publicationem mandet, Imperatorum more Romanorum, qui rescripta sua mittebant ad Præfectos prætorio; vel ad eum modum qui hodie apud nos obtinet, ut Rex ad Curias Parlamenti sua pariter rescripta mittat.

*Locuti sūt Concilij
Arelat. explicatur
supra lib. 1. c. 5.
6-1.*

Placuit à te, inquit patres Concilij Arelatensis, qui majores Diaceses tenes, per te potissimum omnibus insinuari. Sic secunda synodus Oecumenica ad Papam Damasum & ad synodum Occidentis retulit de his quæ in synodo gesta fuerant adversus hæreses, tum etiam de his quæ de tribus Ecclesiis patriarchalibus decreta fuerant; non quidem ut ea confirmari petant à Damaso, sed ut ipse de his instruat, patribusque synodi gratuletur: *Quibus rebus, inquit, tanquam legitime & secundum Ecclesie canones à nobis constitutis obsecramus vestram reverentiam ut gratuletur.* τῶν ἰουστινιανῶν οὐκ ἔστιν ὁμοθυμαδὸν ἐκδοτέον.

III. Concilia provincialia, quorum summa erat auctoritas quoad depositionem Episcoporum, adeo ut nondum ea tempestate permessa esset in Occidente provocatio, relationes tamen interdum suas mittebant ad sedem apostolicam, quibus continebantur ea quæ adversus Episcopum dejectum decreta fuerant. Quod ea de causa fiebat, ne Romanus Pontifex vel reliqui Occidentis Episcopi incauti deciperentur ab Episcopo deposito recipientes aut ad eum mittentes literas communicatorias, quarum usus frequentissimus erat per illas tempestate. In quo imitabantur cautionem à Concilio Sardicensi adhibitam, quod Iulium Papam monuit quinam Episcopi in Concilio depositi fuissent.

IV. At Innocentius primus, audaciæ subsidium à dignitate sedis suæ petens, atrox vulnus inflixit auctoritati synodi Macedoniæ, cujus iudicium retractavit in causa Bubalij & Tauriani ab ea synodo damnatorum. Id agrè tulerunt Episcopi per Macedoniam constituti, qui de ea novitate apud Innocentium questi sunt. Quid faceret Summus Pontifex? Erat heic sanè locus proferendi auctoritatem canonum Sardicensium, si tunc illi in usu fuissent; nec sanè eos omisisset Pontifex. Sed neque Concilium Nicænum laudavit: quod tamen non omisisset, si canone aliquo synodus illa Romanæ sedi jus tribuisset retractandi iudicia provincialium. At fortassis attulit consuetudinem antecessorum suorum, quemadmodum ab eo usur-

patum videmus in plurimis occasionibus. Non ita sanè. Solam ergo æquitatem præterdit, aiens veritatem magis splendescere cum exagitur, fructumque divinum esse cum veritas sæpe examinatur. Hæc enim sunt ipsissima ejus verba in epistola septima ad Episcopos per Macedoniam constitutos: *Grave non oportuit videri piissimis mentibus vestris cujuscunque retractari iudicium: quia veritas exagitata sæpius, magis splendescit in luce; & perniciter revocata in iudicium, gravius & sine illius qui primus iudicavit penitentia condemnatur. Nam fructus divinus est justitiam sæpius recenseri.*

CAPVT XV.

Synopsis.

I. Primus omnium Zozimus canones Sardicenses protulit. Quo consilio id factum. Negant Africani eos canones, Nicanos esse. Itaque missa legatio Constantinopolim & Alexandriam ad perquirenda vera exemplaria Concilij Nicæni. Interim tamen servaturos se pollicentur canonem Sardicensem de appellationibus.

II. Ei legi subditas non fuisse provincias, si Italianam excipias, patet ex epistola Concilij Africani ad Bonifacium. Notatus Cardinalis Perronius.

III. Redemptibus Legatis Africani, patuit canonem à Faustino Legato sedis apostolicæ prolatum non extare in synodo Nicæna. Parum id profuit. Nam Celestinus Papa paulo post admisit appellationem Apicarij Presbyteri. Irrius tamen fuit Faustini conatus, qui Apicarium in communionem recipi ab Africani urgebat. Rejeda Cardinalis Perronii sententia in explicatione hujus loci. Nolunt Africani Legatum à Pontifice in Africam mitti posse pro arbitrio. Tum aiunt Africam non passuram ulterius presentiam Faustini. Inducitur lapsus Cardinalis Perronii.

IV. Repetuntur in aversione quæcumque dicta sunt in superioribus paragraphis. Canones Sardicenses ignoti fuerunt Africa & aliis provinciis extra Italianam usque ad tempora Zozimi. Proferuntur Africani nolle se in posterum tolerare appellationes ad sedem apostolicam.

V. Cessere tamen dein Pontificum Romanorum desiderijs, admissis canonibus Sardicensibus. Quoniam tempore id factum.

I. PRIMUS omnium Zozimus Papa, qui anno quadringentesimo decimo septimo sedebat, canones Sardicenses protulit, contenditque ut in Occidente vim legis obtinerent. Arbitror autem eum id consilium cepisse, quod Honorius & Arcadius Imp. paulo antè abjecissent jus concedendi rescripta pro retractando iudicio Episcoporum depositorum; quemadmodum supra ostendi in capite secundo, adductis verbis legis. Existimavit itaque Zozimus gratum

Episcopis futurum si revisiones non omnino abolerentur, sed contra decernerentur auctoritate sedis apostolicæ. Tentatum id in Africanis ingenjis voluit Pontifex. Itaque anno quadringentesimo decimo octavo Faustinum Episcopum Legatum suum misit ad Concilia Africæ, qui omni studio in id incumberet ut Episcopi Africani sinerent Romanam sedem appellari ab Episcopis damnatis. Integra negotij istius series extat in codice canonum Ecclesiæ Africanæ; quæ in codicem canonum Ecclesiæ transcripta est à Dionysio Exiguo, qui sub Imperatore Iustiniano floruit. Datum est in mandatis Legato ut Episcopos Africanos hortaretur ad observationem septimi canonis Sardicenis, in quo agitur de appellationibus ad sedem apostolicam, sed ea dignitate ut canon ille laudetur quasi ad Nicænam synodum pertineret. Verùm Episcopi, qui canonem illum non reperiebant in exemplaribus Concilij Nicæni à Cæciliano Carthaginensi Episcopo, qui ei synodo interfuerat, in Africam delatis, pronuntiarunt dubios esse canones à Faustino prolatos. Decreverunt autem mittendos esse Legatos ad Episcopos Alexandria & Constantinopoleos, ubi authenticum Concilium Nicænum esse dicebatur, ut agnosci dein posset an revera hi canones ad Nicænam synodum pertinerent. Tum etiam decreverunt monendum de hoc esse Bonifacium Papam, Zozimi successorem, ut & ipse curam quoque suam adhibeat in conquirendis veris exemplaribus Concilij Nicæni. Pollicentur tamen obdituros se huic canonis, si confiterit eum pertinere ad synodum Nicænam; si verò aliter eveniret, tractaturos dein in sequenti synodo de hoc negotio. Interim statuunt, juxta quod censuerat sanctus Augustinus, ut canon de appellationibus Episcoporum à Faustino propositus executioni mandetur, quem admodum ipsi anno præterito scripserant ad Zozimum. *Iam priore anno, inquit, etiam literis nostris ad eundem venerabilis memoriae Zozimum Episcopum datis insinuare curavimus ut ea servare sine ulla ejus injuria paulisper sinneremus usque ad inquisitionem statutorum Concilij Nicæni.*

II. Attamen in antecessum admonent Bonifacium, intelligere etiam sanctitatem ejus æquum non esse ut Afri typhum istum patiantur, si constiterit canones illos abesse à synodo Nicæna; tamen, ut aiunt, in Italia custodiatur id quod in canonibus prolatis statutum est. Vnde colligi potest ei legi nondum subjacuisse reliquas provincias. *Hæc utique usque ad adventum verissimorum exemplariorum Nicæni Concilij inscriba gestis sunt: quæ*

etsi quemadmodum ipso quod apud nos fratres ex apostolica sede directi allegaverunt communitario continerentur, eoque ordine vel apud vos in Italia custodirentur, nullo modo nos talia qualia commemorata jam nolumus vel tolerare cogere, vel intolerabilia pateremur. Sed credimus, adjuvante misericordia Domini Dei nostri, quòd tua sanctitate Romanæ Ecclesiæ presidente, non sumus jam istum typhum passuri, & servabuntur erga nos ea quæ nobis etiam non disserentibus custodiri debeant, cum fraterna caritate, quæ secundum sapientiam atque justitiam quam tibi donavit altissimus etiam ipse perspicias esse servanda, si forte aliter se habent canonis Concilij Nicæni. Hunc locum aliquatenus emendatum proferre placuit, ut manifestior fieret ejus sententia; quæ alioqui obscura est in editis, vitio interpunctionum. Hinc enim data errandi occasio Cardinali Perronio, qui in cap. LII. Replicæ immensum aberrat à vero sensu hujus epistolæ, adducta interpretatione quam fulcire nititur auctoritate versionis Græcæ, quæ & ipsa quoque multum discrepat à genuino sensu.

III. Effectus legationis ab Africanis in Orientem missæ is fuit ut Cyrillus Episcopus Alexandrinus & Atticus Constantinopolitanus ad Africanos miserint exemplaria viginti canonum Concilij Nicæni, inter quos non extabat ille quem justus Zozimi Faustinus protulerat. Parum tamen id profuit. Celestinus enim, Bonifacij successor, haud multò post admisit appellationem Apiarij Presbyteri ab Episcopo suo depositi; eumque restituens, Legatum in Africam pro executione restitutionis misit Faustinum, tamen appellatio Presbyterorum prohibita fuisset in Concilio Nicæno & Sardicensi. Congregata synodo Africana, nullum non lapidem movit Faustinus ut Apiarium in communionem recipi ab Afris procuraret, volens eum reddi communioni, Ecclesiæ Romanæ asserens privilegia. Quod intelligi debet de Faustino; non autem de Apiario, ut Perronio visum. At Faustinus, tamen multum moverit, nihil promovit. Contrà, cum Concilium cognitionem accusationis in se suscepisset, convictus est Apiarius præsentem Faustino. Quapropter patres Celestino supplicent ne deinceps facile suscipiat eos qui ex Africa Romam veniunt, nè in suam communionem admittat eorum excommunicatos, quia hoc etiam Nicæno Concilio definitum est. Tum etiam orant ut Presbyterorum improba refugia repellat: quia, inquit, & nulla patrum definitione hoc Ecclesiæ derogatum est Africanæ. Addunt autem synodum Nicænam Presbyteros & Episcopos commississe suis Metropolitanis, ut univèrsæ

Epist. Concil. Afric. ad Bonifacium PP.

eorum causæ in provinciis eorum definirentur; ita tamen ut unicuique concessum sit, si iudicio cognitorum se putat offensum, ad universale Concilium Africae provocare. Causas enim illic seriò & diligenter examinandas iri, in plenario videlicet Episcoporum conventu; qui haud dubiè veritatem rerum deprehendent, facillèque agnoscent an testimonia vera sint, adductis videlicet coràm testibus, qui ad *transmarinum iudicium* adduci non possunt. Rejiciunt etiam temperamentum quod ipsis, ut conjectura suadet, à Faustino propositum fuerat, quo exigebatur eorum consensus pro mittendo Legato ad synodos Africanas: *Nam ut aliqui tanquam à tue sanctitatis latere mittantur, nulla invenimus patrum synodo constitutum.* Orant etiam Celestinum ne in posterum Clericos Romanos mittat executores; (id enim usurpatum fuerat, misso Faustino, qui communionem Apiario restitui procuraret) *ne fumosum typhum seculi in Ecclesiam Christi, que lucem simplicitatis & humilitatis diem Deum videre cupientibus presert, videamur inducere.* Nam quoad Faustinum, securos se esse aiunt quòd ob probitatem & moderationem Summi Pontificis, qui etiam rationem habebit fraternæ caritatis, eum ulterius Africa non patietur. De Faustino enim heic loquuntur patres; non autem de Apiario, ut existimat Cardinalis Perronius, vim apertam inferens verbis epistolæ ad Celestinum scriptæ.

IV. Ex hac narratione, quæ ex fide actorum descripta est, prout extant in contextu Latino, quem Cardinalis Perronius prætextu emendationis corruptit, ex hac inquam narratione colligitur Africae & alius provinciarum, si Italianæ excipias, ignotos fuisse canones Sardicenses usque ad tempora Zoimi Papæ, tum in usu non fuisse appellationes Episcoporum ad sedem apostolicam, easque esse contrarias canonibus synodi Nicænæ, demum Episcopos Africanos in ea esse sententia ut profiteantur nolle se in posterum tolerare huiusmodi appellationes, licet eis adquevissent quandiu obscurum fuit an canones ab apostolica sede directi in Nicæna synodo conditi fuissent.

V. Fatendum tamen est eos tandem cessasse desiderijs Pontificum Romanorum, non quidem in isto Concilio, tamen ita visum Bellarmino, Perronio, & Baronio. huic enim sententiæ manifestè repugnant eorum oppositiones verbis minimè ambiguis conceptæ in eorum epistola ad Celestinum. Cessare ergo tandem ob pertinaciam sedis apostolicæ Pontificum, qui nihil remittere voluerunt ex jure sibi legitime quæsito in Concilio generali Occidentis, Sardicensi nimi-

rum; præsertim cum possessioni eorum concessissent Africani Episcopi, qui ad certum tempus morem gesserant desiderijs Summorum Pontificum. Subsidio fuit exemplum Galliarum & Hispaniarum, apud quas in usum revocatum est privilegium illud. Tum etiam Novella constitutio Valentiniani suggerente Leone primo data anno quadringentesimo quadagesimo quinto, quæ Summo Pontifici supremam auctoritatem tribuit in iudicijs Episcoporum, five ij Galliarum, aut ex alijs provinciis, quod Africanos coëgit ad observationem canonum Sardicensium. Præterea, incurso Vandalorum, qui Arriani erant, & in Africa dominabantur, Africanos necessitate adigebat ad archaisimam unionem cum Ecclesia Romana. Vestigia tamen quædam contradictionis extant in epistolis Papæ Leonis, in causa Lupicini. Sed adquevissent eos constat ex Ferrando Diacono Ecclesiæ Carthaginensis, qui sub Iustiano Imperatore floruit, ut patet ex capitibus LX. & LXI. Breviarj canonum ejusdem Ferrandi.

CAPVT XVI.

Synopsis.

1. Investigatur quamnam ob causam Zoimus canones Sardicenses promiserit sub titulo Concilij Nicæni. Fieri id ita potuit, quòd Innocentius pronuntiasset Ecclesiam nullis canonibus uti præterquam Nicænis; tum etiam quòd Afris nulla synodus Sardicensis nota erat præter eam quæ ab Arrianis habita fuerat. Necessarium itaque erat eos Nicæno Concilio tribui, ut contradictioni Africanorum occurreretur.

II. De ordine iudiciorum in Africa, quoad Episcoporum peccata. Iudicabantur à Primatibus & synodis suarum provinciarum; in casu verò appellationis, à Concilio universali Africae. Africa tum divisa erat in sex provincias.

III. Decretum deum ut duodecim iudices eligerentur à reo & ab accusatore, ab eorum verò iudicio appellari non posse.

IV. Episcopus enim iudicari debet à duodecim Episcopis. Decimum tertium constituebat Primas; qui necessarius erat. Quare Lucas Patriarcha (P. depositionem cuiusdam Episcopi à Metropolitanis Cyprio decretam ex eo capite irritam esse pronuntiat quòd ab undecim tantum Episcopis cum Metropolitanis peracta fuisset. Attamen ex consensu partium minor iudicum numerus sufficere poterat, ex carone Africano xv.

V. In casibus Episcoporum ac Presbyterorum non licebat provocare ad iudicia transmarina. Manifestè id scriptum in canone xxviii. collectionis Africanæ, adjecta videlicet clausula canonis Milevitano. Adversus hanc clausulam pugnant acriter Baronius & Perronius: quorum sententia resellitur. Africa existimabat apostolicam sedem appellari non posse à iudicibus electis, neque à Concilio universali Africae. Placuit etiam id Gallis nostris avo Hincmari.

VI. Illustrissimus Cardinalis Perronius existimat appellationes Episcoporum Africanorum recipi solitas